

ו ע"ב-ז ע"ב. טומאה הותרה או דחיה בציבור

לאחר שהסקנו שמפרישים את הכוהן הגדול מאשתו (מחשש שמא ישמשו, וטראה לאחר מכן דם ונטמאו שניהם מספק ב"טומאת נידה"), מקשה הגמרא מדוע לא חוששים ולא מפרישים אותו גם משאר בני אדם (ואנשים נכנסים ויוצאים מלשכת פרהדרין), שמא ימות אחד מהם בסמוך לו, ונמצא הכהן הגדול טמא "טומאת מת"?

א. רבא – "טומאה הותרה בציבור" (מסיקה הגמרא מהפסוק "איש איש פי יהיה טמא לנפש" (במדבר טז), שרק איש טמא מת בפסח ראשון נדחה לפסח שני, אך הציבור מקריב בפסח ראשון בטומאה. פסחים סו ע"ב), וביום הכיפורים כל העבודות הינן קורבנות ציבור (אפילו הקורבן שמביא הכהן גדול פר לחטאת ואיל לעולה נחשב כקורבן ציבור, מפני: א. קבוע לו זמן, ורוב קורבנות יחיד לא קבוע להן זמן (נ ע"א). ב. פר חטאת מעכב את סדר העבודה, להקריב לאחריו את שעיר החטאת של הציבור), ולכן אף אם הכהן הגדול נטמא בטומאת מת, בעת שעובד ביום הכיפורים נחשב כטהור לגמרי, ולכן אין צורך להפרישו.

ב. רבינא – "טומאה דחיה בציבור" (רק בשעת הדחק כוהן עובד בטומאה, אך מהדרים לעשות את העבודה בטהרה) לכן מן הדין כוהן גדול שנטמא לפני יוה"כ נחליף אותו בכוהן טהור, ויש לשמור על טהרתו, ולדינא חוששים רק לספק יטמא בטומאת נידה, מפני שזו טומאה שכיחה יותר, מאשר הספק שימות מאן דהוא בתוך לשכת הפרהדרין.

מחלוקתם של רבא ורבינא בעניין טומאה בציבור, יסודה במח' האמוראים רב נחמן ורב ששת:

דעה	קושיה	תירוצ
רב נחמן: טומאה הותרה. פירוש: 1. אם כל הכוהני בית אב נטמאו - כולם עובדים בטומאה. אך מודה כשבבית האב חלק מהכוהנים נטמאו - רק הטהורים עובדים (ישנה עדיפות לעשייה בטהרה, אך אין לטרוח עבודה ולהביא בית אב אחר שיעבוד).	הוכחת רב ששת לשיטתו: "היה (בט"ז ניסן) עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת בידו, אומר (שנטמאה) ומביאין אחרת תחתיה. ואם אין שם אלא היא - אומרין לו: הוי פקח ושתוק (שהציבור לא ילמד שמותר להקריב מנחות יחיד בטומאה) (תוספתא מנחות פ"ג). - משמע שישנה עדיפות להביא מנחת העומר בטהרה?	מנחת העומר, במידה והיא טהורה, לאחר שמוקרבת שייריה נאכלת לכוהנים (היא מוקרבת בטומאה, אך לא נאכלת בטומאה. פסחים עז ע"ב), במקרה דנן מודה רב נחמן שעדיף להקריב בטהרה כדי שיהיה גם ניתן לאוכלה.
2. בכל אופן (גם אם יש חלק מבית אב טהורים) עובדים הטמאים, כדין הטהורים.	ברייתא: היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו - אומר ומביאין אחרת תחתיה. ואם אין שם אלא היא - אומרין לו: הוי פקח ושתוק" (שהציבור לא ילמד שמותר להקריב מנחות יחיד בטומאה). - האם אין הכוונה ל"פרים ואילים וכבשים" של חג סוכות, שמנחתם מובאת אף בטומאה (מפני שאלו קורבנות ציבור וזמנם קבוע) משמע שישנה עדיפות להביא מנחה בטהרה, למרות שניתן להביאה בטומאה?	- הכוונה "פרים" לפר עבודה זרה (ב"ד טעו ועבדו בני ישראל עבדו ע"ז לפיהם מביאים כפרה פר עבודה זרה בתוספת נסכים), ומודה רב נחמן שעדיף להביא מן הטהור, כי אין זמנה קבוע וניתן לדחותה ולהקריב אחרת בטהרה (במידה ואין אחרת ניתן להקריב כי הציץ מרצה). - הכוונה ב"אילים" לאילו של אהרון המוקרב ביום הכיפורים, אע"פ שהינו קורבן ציבור (וטומאה התרו בו לשיטת רב נחמן) החמירו בו חכמים כיוון שהוא קורבן של כה"ג ויש בו צד של קורבן יחיד, להביא מנחה חלופית. - הכוונה ב"כבשים" לכבש הבא עם מנחת העומר ("ועשייתם ביום הניפקם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה" (ויקרא כג, יב)) שיש במנחת העומר אכילת שיירי המנחה ולכן הידרו להביא מנחה בטהרה (כ"ל. אך שיירי המנחה של הכבש המזכרים בברייתא עולים כליל, ואינם נאכלים).
	ברייתא: דם שנטמא וזרקו בשוגג – הורצה (הציץ מרצה על הטומאה וניתן לאכול את הקורבן). במזיד (הדם נזרק בטומאה) - לא הורצה (אע"פ שמעיקר הדין הציץ מרצה, כנראה להלן, קנסוהו חכמים שאינו מותר באכילת הקורבן). - אם הותרה טומאה בציבור, מדוע קנסוהו חכמים?	הברייתא נאמרה בקורבנות יחיד, שאין בהם היתר טומאה, ולכן יש מקום לקנוס אותו שלא יאכל מבשר הקורבן.
	ברייתא: 'על מה הציץ מרצה? על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא, בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור' (הציץ מרצה ומכפר על כל חסרון בקורבן, ככתוב "ונשא אהרן את עון הקדשים (שמות כח, לח)). - אם הותרה טומאה בציבור, מדוע יש צורך שהציץ ירצה גם "בציבור"?	הציץ מרצה על קורבן יחיד, ואכן קורבן ציבור אינו צריך את ריצוי הציץ להישאר בטהרתו, והוזכר בברייתא ללמדנו שאף הוא כשר (אך מפני שטומאה הותרה בציבור, ללא קשר לציץ). תירוצ נוסף: הברייתא אף עוסקת בריצוי הציץ בקורבנות ציבור, שלא נקבע להם זמן, ובהם מודה רב נחמן שאין טומאה הותרה, ולכן יש צורך בריצוי הציץ לכפר.
רב ששת: טומאה דחיה. תמיד מהדרים אחרי כוהנים טהורים, אפילו מבית אב אחר, ולא יעבדו הכוהנים הטמאים.	ברייתא: "ונשא אהרן את עון הקדשים" (שמות כח, לח) וכי איזה עון הוא נושא (הציץ מרצה לכפר)? אם עון פיגול (חשב לאוכלו חוץ למקומו. זבחים כח ע"א) הרי כבר נאמר (באוכל חוץ למקומו) "ואם האכל יאכל ביום השלישי פיגול הוא לא ירצה" (ואין הציץ מועיל לכפר). ואם עון נותר (חשב לאוכלו חוץ לזמנו) הרי כבר נאמר (במחשבת חוץ) "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב" (ויקרא ז, יח)? הא אינו נושא (הציץ) אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור (שלא ייתכן להעמיד שהציץ מרצה על פיגול ונותר). - משמע שטומאה הותרה בציבור!	ברייתא זו הינה דעתו של רבי יהודה, שסובר טומאה הותרה בציבור (כמוכח להלן), אך רב ששת סובר כרבי שמעון החולק עליו וסובר טומאה דחיה בציבור. ברייתא: ציץ בין שישנו על מצחו בין שאינו על מצחו (של כהן גדול, כשאיירעה טומאה על הקרבן) מרצה, דברי רבי שמעון. רבי יהודה אומר: עודה על מצחו – מרצה, אין עודה על מצחו - אינו מרצה. אמר לו רבי שמעון: כהן גדול ביום הכפורים יוכיח, שאין עודה על מצחו ומרצה (שנכנס לקודש הקודשים בבגדי לבן ומרצה)! אמר לו רבי יהודה: הנח לכהן גדול ביום הכפורים, שטומאה הותרה לו בציבור (שכל הקורבנות הם של ציבור, ואין צריך שהציץ ירצה).